

UDK 061.2:33(497.6 Brčko)
DOI: 10.7251/FIN1702056V
Nebojša Vidović*

PREGLEDNI RAD

Uloga i značaj neprofitnih organizacija u Brčko Distriktu BiH

The role of non-profit organizations in Brcko District BiH

Rezime

Neprofitni sektor svojim karakteristikama i djelovanjem značajno se razlikuje u odnosu na državni i profitni sektor. Zbog svojih specifičnosti, ovaj sektor u većini zemalja prati različita terminologija i različitost obilježja, međutim, problemi u poslovanju su slični. Neprofitne organizacije se u principu uobičajeno dijele na: državne organizacije (institucije) federalnog, republičkog i lokalnog karaktera, uključujući i druge agencije, komisije, slične organe sa statusom pravnog lica, kao i druge neprofitne organizacije dobrotvornog karaktera (zdravstvene, obrazovne, socijalne, naučne, kulturne) i komercijalno-članskog karaktera (sportski klubovi, sindikati, privredne komore). Neprofitni sektor u Bosni i Hercegovini u posljednje dvije decenije dobija na značaju, imajući u vidu broj neprofitnih organizacija, zaposlene, raspoložive resurse koji se izdvajaju za obavljanje njihovih društvenih aktivnosti. Važnost neprofitnih organizacija vidljiva je i u Brčko Distriktu, što potvrđuje broj registrovanih neprofitnih organizacija.

Ključne riječi: neprofitni sektor, neprofitne organizacije, nevladine organizacije.

Abstract

Characteristics and activities of the non-profit sector are significantly different compared to the public and profit sector. Due to its specificity, different characteristics and terminology are related to this sector in various states. However, problems in its management are similar. Non-profit organizations are usually divided into public organizations (institutions) that can be federal, republic and local, including the regulatory and other agencies, commissions and similar legal bodies and other nonprofit organizations that are either charitable (health, educational, social, scientific, cultural) or commercial (sports clubs, trade unions, chambers of commerce). The non-profit sector in Bosnia and Herzegovina in the last two decades has gained in importance considering the number of nonprofit organizations, employees, available resources and allocations for the conduct of its socially beneficial activities. The importance of non-profit organizations is evident in the Brcko district, which confirms the number of registered non-profit organization.

Keywords: non-profit sector, non-profit organizations, non-governmental organizations.

UVOD

Svako demokratsko društvo čine tri sektora – prvi, javni, koji čine državne institucije; drugi, privatni ili poslovni sektor, čiji je cilj stvaranje i uvećanje profita; i treći ili neprofitni sektor, koji označava postojanje posebne sfere djelovanja građana kroz razne neprofitne, nevladine institucije i organizacije. Neprofitni sektor ima veliki uticaj na društveni i ekonomski život zbog toga što djeluje na području obrazovanja, zdravstva, kulture, politike, religije i mnogih drugih područja. Slično neprofitnom sektoru, veoma je teško definisati i

preciznije odrediti neprofitne organizacije koje čine njegove sastavne elemente. U teoriji i praksi često se sreću razni termini, kao i različiti aspekti na osnovu kojih se vrši strukturiranje i posmatranje ovog sektora i njemu pripadajućih subjekata. Glavnu opasnost po svrhu postojanja neprofitnih organizacija predstavljalo je to da se pod pojmom „menadžment“ podrazumijevalo upravljenje biznisom čiji je osnovni cilj profit.

Pojam „neprofitni menadžer“ označava stručnu osobu koja, zajedno sa ostalim zaposlenima višeg i nižeg nivoa, obavlja osnovne

* Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Ekonomski fakultet Brčko, e-mail: nebojsavidovic11@gmail.com

i poslovne funkcije date organizacije, odnosno prenosi obaveze i odgovornosti na druge hijerarhijske nivoe. U posljednje vrijeme sve više se koristi termin „socijalna ekonomija”, koji pokriva širok spektar neprofitnih organizacija, a bazira se na socijalnoj funkciji društva u cjelini. Razvoj neprofitnih sektora na našem prostoru veže se za tri faze: prije Drugog svetskog rata, faza komunističko-socijalističkog sistema, faza liberalizacije u neprofitnom sektoru.

Neprofitne organizacije ne nastaju samo u zemljama u razvoju nego se njihov broj povećava i u razvijenim zemljama. Razlozi za ovakav rast su mnogostruki, najčešće su prouzrokovani krizom država, krizom društva, krizom porodice, ekološkom krizom, itd. Postojalo je dosta predrasuda, nepoznavanja suštine njihovog djelovanja i rada, da bi se neprofitne organizacije izborile za značajnu ulogu u našem društvu. Pored nepovoljnog političkog, pravnog i društvenog okruženja u kojem su djelovale, neprofitne organizacije su pokazale da su neophodne ovom društvu i da bez njihovog učešća nije moguće uspostaviti moderan i demokratski poredak. Neprofitne organizacije su nastojale da pomognu građanima da se brinu sami o sebi, kao i o svojoj zajednici, a jedan od načina je da se uključe u aktivnosti ovih organizacija.

Pored uvoda i zaključka, ovaj rad se sastoji od tri povezana dijela. U prvom dijelu prikazan je pojam i značaj neprofitnih organizacija, zatim šta je potrebno za osnivanje datih organizacija, te koja su prava i obaveze neprofitnih organizacija. U drugom dijelu date su karakteristike neprofitnih organizacija, koje se odnose na ciljeve neprofitnih organizacija, načine udruživanja NPO, radnu snagu NPO, zatim razlike između neprofitnih i profitnih organizacija. U trećem dijelu prikazan je broj i izvršena analiza neprofitnih organizacija na nivou Brčko Distrikta. Prikupljenim informacijama izvršena je analiza ukupnog broja registrovanih neprofitnih organizacija u Brčko Distriktu i urađena je procentualna komparacija datih kategorija neprofitnih organizacija i prikazana vizuelno na grafikonima.

1. POJAM I ZNAČAJ NEPROFITNIH ORGANIZACIJA I NEPROFITNIH SEKTORA

Neprofitni sektor, društveni sektor, društvene djelatnosti, javni sektor, dobrotvorni sektor, nezavisni sektor, neformalni sektor, sektor oslobođen svih poreza i sl., sve su to nazivi za jedan sektor. Razlozi su uglavnom vezani za osnovni aspekt djelovanja svakog od njih, ali suština im je ista, a to je da su neprofitnog karaktera i zbog toga se označavaju jednim univerzalnim imenom, a to je neprofitni sektor. Po mišljenju Ž. Paunovića, neprofitni ili treći sektor označava postojanje posebne sfere djelovanja građana kroz razne vrste neprofitnih, nevladinih institucija i organizacija. To je sektor koji je nezavisan od države (prvi, javni sektor), iako se bavi temama i problemima kojima se bavi i država sa druge strane, ali to je i sektor koji se bavi poslovima kojima se bave i profitne organizacije (drugi, privatni sektor) čiji cilj nije stvaranje i uvećanje profita. Budući da ne pripada ni sferi države ni sferi ekonomije i profita, nastao je termin „treći sektor”, koji od prva dva sektora preuzima područja djelatnosti i metode rada, ali ne i ciljeve i svrhu zbog kojih postoji (Paunović, 2012). U Evropskoj uniji, za neprofitni sektor se govori „treći sektor”, u skandinavskim zemljama „nezavisni sektor”, u Istočnoj i Centralnoj Evropi koristi se termin „civilno društvo”, dok se u Velikoj Britaniji koristi termin „dobrotvorni sektor” ili „volonterski sektor”, a u Francuskoj i Belgiji „economie sociale”.

Neprofitna organizacija je organizacija čiji je glavni cilj pružanje usluga društvu na neprofitnoj osnovi (koja se ne osniva radi ostvarivanje profita, nego ima neku drugu svrhu). Misija neprofitne organizacije tiče se služenja javnosti (nije lako izmjeriti služenje javnosti kao što je izmjeriti profit). Neprofitne organizacije ne finansiraju se prodajom proizvoda i usluga na tržištu, već se pretežno

finansiraju iz drugih izvora (sredstva osnivača, donacija, članarina itd.). Neprofitne organizacije mogu osnovati građani, vlada, pa se na osnovu toga dijele na: vladine (javne) i nevladine (neprofitne organizacije). Nevladine odnosno neprofitne organizacije su autonomne i samostalne organizacije koje su osnovale grupe građana sa različitim motivima, interesima, ciljevima i potrebama (Salamon, Helmut, 1999, str. 10).

Za osnivanje neprofitnih organizacija neophodno je obezbijediti: osnivački kapital, akt o osnivanju, prostorne, kadrovske, materijalne resurse za uspješan i održiv rad. Osnivački akt sadrži: puno ime osnivača, skraćeni naziv ukoliko postoji, i adresu osnivača; naziv, sjedište i adresu udruženja; ciljeve osnivanja udruženja; kao i ime osobe ovlaštene da zastupa udruženje u obavljanju poslova i podnošenju zahtjeva za upis u registar udruženja (Zakon o udruženjima i fondacijama BiH, 32/01).

Neprofitna organizacija (NPO) ima sva prava i obaveze u skladu sa zakonima koji se primjenjuju na teritoriji BiH i/ili FBiH ili RS. NVO može, između ostalog, koristiti svoj registrovani naziv u pravnom prometu, samostalno zapošljavati uposlenike, biti samostalna stranka pri zaključivanju ugovora, biti vlasnik imovine i nekretnina, obavljati aktivnosti na čitavoj teritoriji BiH, otvoriti bankovni račun, registrovati i zaštititi znak, i slično. Sve pravne osobe dužne su se pridržavati odredbi zakona relevantnih za njihovo poslovanje i aktivnosti. U skladu s tim, NVO ima obavezu da u svom poslovanju i pravnim odnosima primjenjuje važeće zakone na teritoriji BiH, odnosno teritoriji entiteta ili kantona, između ostalog, iz sljedećih oblasti: računovodstva i finansijskog izvještavanja, poreza i doprinosa, radnih odnosa, obligacionih odnosa, upravljanja, kancelarijskog poslovanja i slično.

Udruženje, odnosno fondacija može obavljati privredne djelatnosti samo ako je osnovna svrha takvih djelatnosti ostvarivanje ciljeva utvrđenih statutom. Udruženja ili fondacije mogu obavljati nesrodne privredne djelatnosti (privredne djelatnosti koje nisu neposredno povezane sa ostvarivanjem osnovnih statutarne ciljeva udruženja i fondacija) samo preko posebno osnovanog pravnog lica, odnosno privrednog društva. NVO može obavljati aktivnosti prodaje proizvoda i pružanja usluga, privrednu djelatnost, pod uslovom da je to određeno statutom kao način samofinansiranja. Privredne djelatnosti moraju biti srodne ciljevima utvrđenim statutom. Za razliku od privrednih društava, osnivači i članovi NVO nemaju i status vlasnika. U tom smislu, višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit, ne mogu raspodijeliti (npr. osnivačima, članovima, donatorima, uposlenicima), nego se investira u osnovne statutarne aktivnosti. Kada se dobit investira u osnovne statutarne aktivnosti koje se obavljaju da bi se ostvarili ciljevi, tada nema implikacija u smislu poreza na dobit. NVO može uzimati komercijalne kredite, ali ih ne može davati osim ako za to nema posebno odobrenje od nadležne agencije za bankarstvo, čak i kada je to statutom određena aktivnost kojom se ostvaruju ciljevi. NVO može izdavati fakture, koje trebaju sadržavati sve propisane elemente. Ciljevi i djelatnost udruge ili fondacije ne mogu uključivati angažovanje u predizbornoj kampanji političkih stranaka i kandidata, prikupljanje sredstava za političke stranke i njihove kandidate i finansiranje kandidata, odnosno političkih stranaka (Zakon o udruženjima i fondacijama FBiH, 32/01).

Skup neprofitnih organizacija, institucija i ustanova predstavlja neprofitni sektor ekonomije jednog društva. Neprofitni sektor predstavlja alternativu državnom sektoru u smislu da ispunjava potrebe građana rješavajući mnogobrojne društvene probleme i pružajući usluge, što državni sektor ne omogućava na adekvatan način. Od mnogobrojnih oblika i pokušaja da se jasno definiše neprofitni sektor, navodi se jedna definicija koja obuhvata pet najbitnijih karakteristika organizacija ovog sektora: posjedovanje organizacione structure, nezavisnost od države, nedistribuisanje profita vlasnicima i direktorima, autonomnost u samoupravi i kontroli svojih aktivnosti i posjedovanje značajnog stepena volonterskog učešća (Hansmann, 1987, str. 28).

2. KARAKTERISTIKE NEPROFITNIH ORGANIZACIJA I NEPROFITNOG SEKTORA

Jedna od glavnih karakteristika neprofitnih organizacija ogleda se u njihovim ciljevima, koji bi trebalo da teže: maksimiziranju pruženih usluga iz raspoloživih resursa, maksimiziranju finansijskih viškova, maksimiziranju prihoda, ciljnom korišćenju resursa, potpunij/ djelimičnoj nadoknadi troškova ili minimiziranju subvencija, maksimiziranju budžeta, maksimiziranju zadovoljstva osoblja i volontera koji pružaju usluge, maksimiziranju zadovoljstva klijenata, tj. korisnika usluga, kreiranju politike koju podržava široka društvena javnost. Najčešći oblici udruživanja i povezivanja neprofitnih organizacija su: ustanove, društva, udruženja, komore, fondovi, zadužbine, fondacije. Radnu snagu neprofitnih organizacija čine: plaćeno osoblje (zaposlenici unutar organizacije), saradnici iz vanjskih organizacija koji pružaju usluge – (konsultanti), radnici vezani nezavisnim ugovorima, volonteri.

Prilikom uspostavljanja sistema pokazatelja za ocjenu efikasnosti neprofitnih organizacija, strategijsko upravljačko računovodstvo treba da vodi računa o sljedećim elementima: prvo, mjerenje efikasnosti neprofitnih organizacija može se provoditi na osnovu inputa, što je veoma uobičajeno u našem svakodnevnom životu; drugo, strategijsko upravljačko računovodstvo treba da prihvati

da mjerenje performansi NVO mora biti do izvjesnog stepena subjektivno; treće, većina NVO nema neke naročito bliske kontakte s konkurencijom; četvrto, kvantitativnim mjerama u jednom broju neprofitnih organizacija može se doći do prosječnih troškova (npr. troškovi po pacijentu na dan), tako se kroz njihovo poređenje može procijeniti da li organizacija posluje bolje ili lošije od drugih; peto, prethodno identifikovane mjere ne mogu identifikovati uzroke i posljedice određenih nepravilnosti, kao ni ličnu odgovornost menadžera i organizacije ukoliko se one ne uporede sa standardima, ciljevima i ostvarenjima koji se moraju pratiti u jednom dužem vremenskom nizu (Milićević, 2003, str. 371).

Ove organizacije mogu imati kako pozitivna tako i negativna obilježja. Pozitivna obilježja su: usmjerenost na misiju, organizacijska predanost i djelotvornost menadžmenta, integritet, otvorenost, odgovornost i uslužnost, mogućnost dobijanja pomoći od države, mogućnost dobijanja finansijskih i nefinansijskih priloga, izuzeće ili smanjenje od plaćanja poreza i carina, mogućnost kapitalizovanja rada volontera, osjećaj doprinosa rješavanju brojnih pitanja vezanih za unapređenje društva i sl. Negativna obilježja su: nepostojanje vlastitog interesa koji proističe iz vlasništva, nepostojanje preciznog barometra poslovnog uspjeha, odsustvo snažne lokalne, regionalne i nacionalne konkurencije koja bi ih prisiljavala na veću efikasnost u radu i pružanje kvalitetnijih usluga.

Tabela 1. Razlika između neprofitnih i profitnih organizacija

Pokazatelji	Profitna organizacija	Neprofitna organizacija
Ko je vlasnik?	Ulagaci ili akcionari	Niko, druga neprofitna organizacija ili privatno lice
Može li ostvariti profit?	Da	Da
Može li dijeliti profit?	Da	Ne
Kome je odgovoran menadžment?	Akcionarima	Osnivačima, rukovodećem tijelu organizacije
Koji su osnovni izvori kapitala?	Osnivačke akcije, prihodi od prodaje roba i usluga	Državni fondovi, sponzorstva, donacije, pokloni
Da li plaćaju porez?	Da (sve poreze)	Samo neke ili uopšte ne plaćaju poreze
Da li plaćaju uvozne carine?	Da (za sve proizvode i sirovine)	Samo u izuzetnim slučajevima
Koja je svrha organizacije?	Ostvarivanje prihoda za vlasnike	Ostvarivanje misije (društveno korisne)
Koje su mjere uspješnosti poslovanja?	Visina profita, povrat na uložena sredstva i dr.	Nivo realizacije misije, uspješnost misije
Ko utiče na uspjeh?	Potrošači	Radnici, klijenti, volonteri i javnost

Izvor: Marić, R., *Menadžment neprofitnih organizacija, VPS – Visoka škola strukovnih studija, Beograd, 2009, str. 58.*

U tabeli je dat prikaz ključnih razlika između neprofitnih i profitnih organizacija. Tačno su prikazani odgovori na postavljena pitanja: ko je vlasnik, da li se ostvaruje profit, sa kime ga dijele, odgovornost zaposlenih i menadžera, izvori sredstava, plaćanja poreza, carina i sl. Takođe, prikazana je usmjerenost između datih organizacija, gdje se jasno vidi da su profitne usmjerene prema tržištu i potrošaču kao izvoru profita, tj. zarade, dok su neprofitne organizacije usmjerene i na pojedinca i na društvo, s ciljem zadovoljavanja opštih i pojedinačnih potreba bez kalkulisanja eventualnog profita i zarade. Jednom riječju, prikazana je svrha postojanja i djelovanja datih organizacija u društvu.

Što se tiče računovodstvenog praćenja poslovanja neprofitnih organizacija, javljaju se pojedine sličnosti sa profitnim sektorom. Kao i kod profitnog, tako i kod neprofitnog, postoje dva sistema računovodstvenog praćenja poslovanja subjekata, prosto i dvojno. Razlika se uočava u korištenju propisanog kontnog (računskog) plana koji je različit među istima. Pritom su propisani i obavezni

finansijski izvještaji, dok su u profitnom sektoru obavezni finansijski izvještaji bilansa, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjenama kapitala, izvještaj o novčanom toku te bilješke uz finansijske izvještaje, dok u neprofitnom sektoru to su bilans, izvještaj o prihodima i rashodima, skraćeni izvještaj o prihodima i rashodima, bilješke uz finansijske izvještaje te izvještaj o primicima i izdacima u sistemu prostog knjigovodstva (Barberić, 2011).

Prema Mariću, neprofitne organizacije se mogu klasifikovati prema području na kome one aktivno djeluju i ostvaruju svoju misiju, odnosno društveno korisne ciljeve i aktivnosti koje su stavljene pred njih. Na osnovu toga, izvršena je klasifikacija u nekoliko sljedećih grupa: kultura i umjetnost, obrazovanje i naučno-istraživački rad, zdravstvena i socijalna zaštita, sport i rekreacija, zaštita životne zajednice, razvoj lokalnih zajednica, pravna zaštita, političke organizacije i sindikati, međunarodne aktivnosti, vjerske i humanitarne aktivnosti, poslovne i profesionalne asocijacije i ostalo (Marić, 2009).

3. NEPROFITNE ORGANIZACIJE U BRČKO DISTRIKTU

Vlada Brčko Distrikta svake godine izdvaja određena sredstva iz budžetu za finansiranje neprofitnih organizacija. U Brčko Distriktu kao opštini registrovano je nešto manje od 400 neprofitnih organizacija različitih karakteristika i ciljeva. U registru poslovnih subjekata u Bosni i Hercegovini, neprofitne organizacije se registruju pod šiframa

4 i 96 (Vlada Brčko Distrikta). U okviru ovog poglavlja izvršena je analiza neprofitnih organizacija pod datim šiframa, kako na ukupnom nivou tako i po pojedinačnim organizacijama.

Tabela 2. prikazuje ukupan broj neprofitnih organizacija po godinama i vrstama u Brčko Distriktu pod šifrom 96. Analiza je izvršena za period od 2009. do 2015. godine, gdje se jasno može vidjeti koje to organizacije imaju dominantno učešće u Brčko Distriktu.

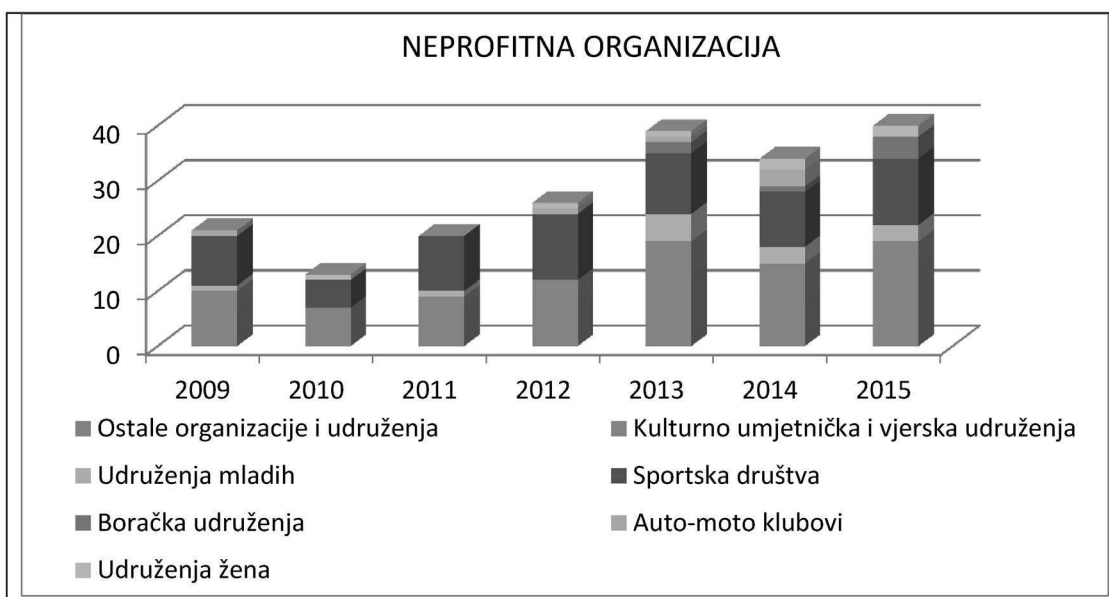
Tabela 2. Ukupan broj neprofitnih organizacija (šifra 96)

Godina	Ostale organizacije i udruženja	Kulturno-umjetnička i vjerska udruženja	Udruženja mladih	Sportska društva	Boračka udruženja	Auto-moto klubovi	Udruženja žena	Ukupno po godinama
2009.	7	3	1	9	0	1	0	21
2010.	7	0	0	5	0	0	1	13
2011.	7	2	1	10	0	0	0	20
2012.	8	4	0	12	0	1	1	26
2013.	13	6	5	11	2	1	1	39
2014.	8	7	3	10	1	3	2	34
2015.	15	4	3	12	4	0	2	40
Ukupno	65	26	13	69	7	6	7	193

Na sljedećem grafikonu može se bolje vidjeti dominacija sportskih društava koja su prikazana plavom bojom. Sivom bojom su prikazana kulturno-umjetnička društva koja takođe zauzimaju dobar dio neprofitnih organizacija. Na osnovu ovog grafikona može se zaključiti

da se broj neprofitnih organizacija postepeno povećavao iz godine u godinu. Najmanje registrovanih neprofitnih organizacija je bilo u 2010. godini, da bi se broj drastično povećao u 2015, kada ih je registrovano najviše.

Grafikon 1. Ukupan broj neprofitnih organizacija

U tabeli 3. može se vidjeti nagli pad u registraciji neprofitnih organizacija u 2010. godini u odnosu na 2009. U periodu od 2012. do 2015. godine zapažen je najveći rast registrovanih neprofitnih organizacija za ukupno posmatrani period. Što se tiče promjena baziranih u odnosu na prethodnu godinu, najznačajniji porast je iz

2011. u odnosu na 2010. godinu, s obzirom na to da se stanje od (-38%) popravilo na (+54%), što predstavlja značajan napredak. Prema ovoj statistici može se zaključiti da se broj neprofitnih organizacija u Brčko Distriktu povećao od 2009. do 2015. godine za nevjerojatnih 90%, sa značajnim rastom od 2012. godine.

Tabela 3. Promjene u procentima (%)

Godina	Ukupno po godinama	Promjena u procentima u odnosu na 2009. godinu	Promjena u procentima u odnosu na prethodnu godinu
2009.	21		
2010.	13	-38%	-38%
2011.	20	-5%	54%
2012.	26	24%	30%
2013.	39	86%	50%
2014.	34	62%	-13%
2015.	40	90%	18%

U okviru šifre 4, pod kojom se takođe registruju neprofitne organizacije, može se primijetiti nova vrsta ovih organizacija, a to su mjesne zajednice, koje i preovladavaju u broju registrovanih neprofitnih organizacija pod šifrom 4, a ima ih ukupno 58. Od ostalih vrsta

dominiraju sportska udruženja (54), ostala udruženja (44), dok su omladinska i kulturno-umjetnička udruženja registrovana u znatno manjem broju.

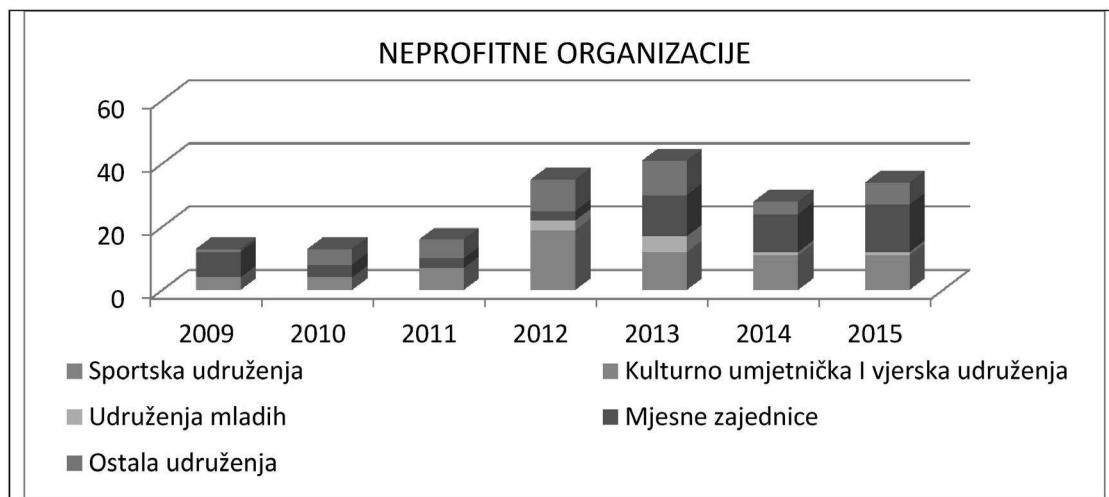
Tabela 4. Ukupan broj neprofitnih organizacija (šifra 4)

Godina	Sportska udruženja	Kulturno-umjetnička i vjerska udruženja	Udruženja mladih	Mjesne zajednice	Ostala udruženja	Ukupno po godinama
2009.	2	2	0	8	1	13
2010.	2	2	0	4	5	13
2011.	7	0	0	3	6	16
2012.	15	4	3	3	10	35
2013.	10	2	5	13	11	41
2014.	9	2	1	12	4	28
2015.	9	2	1	15	7	34
Ukupno	54	14	10	58	44	180

Za razliku od grafikona 1, gdje je vidljiv godišnji porast, ovdje se vidi skoro nepromijenjeno stanje od 2009. do 2011. godine, dok je drastičan porast zapažen u 2012. i 2013, kao i pad u 2014. i 2015. godini. Sportska udruženja, predstavljena narandžastom

bojom, zajedno sa mjesnim zajednicama, predstavljene u plavoj boji, imaju veći broj registracija od svih ostalih vrsta i kategorija neprofitnih organizacija.

Grafikon 2. Ukupan broj neprofitnih organizacija (šifra 4)

Kao i kod prethodne grupe organizacija, i sa organizacijama pod šifrom 4 napravljena je procentualna analiza varijacija ukupno registrovanih organizacija iz godine u godinu, kao i godišnja promjena u odnosu na 2009. godinu (tabela 5). U okviru date tabele može se primijetiti drastičan porast u registracijama neprofitnih organizacija u 2013. u odnosu na 2009. godinu. U 2013. godini broj registracija

datih organizacija se uvećao za 215%, što znači da se broj registrovanih neprofitnih organizacija udvostručio. Što se tiče promjena u procentima u odnosu na prethodnu godinu, može se primijetiti da procenti dosta variraju, naročito u 2012. godini, u kojoj je vidljiv porast od 119%. Zanimljiv podatak je da se broj registracija datih organizacija nije promijenio iz perioda 2009. u 2010. godinu.

Tabela 5. Promjene u procentima

Godina	Ukupno po godinama	Promjena u procentima u odnosu na 2009. godinu	Promjena u procentima u odnosu na prethodnu godinu
2009.	13		
2010.	13	0%	0%
2011.	16	23%	23%
2012.	35	169%	119%
2013.	41	215%	17%
2014.	28	115%	-32%
2015.	34	162%	21%

ZAKLJUČAK

Na osnovu prezentovanog u okviru datog rada, dolazi se do zaključka da su neprofitne organizacije od velikog ekonomskog i društvenog značaja, zbog čega je potrebno da imaju efikasnu i efektivnu strukturu upravljanja. Neprofitne organizacije djeluju na polju obrazovanja, kulture, religije, sporta i sl. Primarni cilj im je opšte društveno dobro, tj. dobro od kojeg će korist imati široke društvene mase. One moraju da definišu misiju, viziju i strategiju bez obzira na koju se djelatnost odnose. Finansiraju se od strane države, fondacija, sponzora, preduzeća, članarina i sl.

Sve organizacije imaju pravo na profit, s tom razlikom što neprofitnim organizacijama on ne smije biti osnovni cilj, nego im profit služi kao sredstvo koje im pomaže za ostvarivanje ciljeva i moraju ga u potpunosti uložiti u razvoj organizacije i unapređenje misije. Neprofitne organizacije ipak shvataju da se moraju usmjeriti na profit kako bi opstale, te one nastoje unaprijediti saradnju sa profitnim sektorom kako bi obezbijedili nova finansijska sredstva, uspostavili nove kontakte, proširili svoju mrežu djelovanja, a sve s ciljem ispunjenja svoje misije. Organizacije koje žele uspjeti moraju se više usmjeriti na planiranje, organizovanje, vođenje i kontrolu, takođe, moraju predviđati promjene u okruženju, prikupljati informacije o potrebama i željama korisnika, pratiti trendove, edukovati svoje kadrove, ulagati u nova znanja, razvijati sopstvene izvore finansiranja, ostvariti bolju saradnju i komunikaciju između zaposlenih i volontera u organizaciji, saradivati sa drugim organizacijama slične misije i ciljeva te raditi na ugledu koji organizacija ima u društvu u kojem djeluje, a sve kako bi se ostvarili ciljevi organizacije.

Provedena istraživanja i njihova analiza pokazuju da u Brčko Distriktu ima oko 400 registrovanih neprofitnih organizacija, što je značajan broj u odnosu na veličinu grada. Dominantno učešće imaju sportska udruženja i mjesne zajednice, koji zauzimaju gotovo polovinu od ukupno analiziranih neprofitnih organizacija. To predstavlja dobar pokazatelj jer se građani, posebno omladina, dosta uključuju u sport, kao i upravljanje dijelovima grada na jedan način kroz mjesne zajednice. Vjerskih i kulturnih organizacija ima dvostruko manje, a vjerovatni razlozi su postojanje dovoljnog broja obrazovnih i vjerskih ustanova, pa samim tim potreba za takvom vrstom organizacija je manja. S obzirom na to da se nalazimo u gradu i zemlji koja je imala značajnu ratnu istoriju, zanimljiva je činjenica da ima svega nekoliko boračkih udruženja koja se bave pravima vojnih veterana (penzionera).

IZVORI

1. Barberić, H., *Računovodstvo neprofitnih organizacija sa analitičkim računskim planom, primjerima knjiženja i propisima*, VI izmijenjena i dopunjena naklada, RRiF plus, Zagreb, 2011.
2. Daguda, A., *Priručnik za finansijsko-računovodstvena udruženja i fondacije u BiH*, Centar za promociju civilnog društva, Sarajevo, 2012.
3. Hansmann, H., *Economic Theories of the Nonprofit Sector*, The Nonprofit Sector, Yale University Press, 1987.
4. <http://web.efzg.hr/dok/OIM//Menad%C5%BEment%20neprofitnih%20organizacija.pdf>
5. Kaplan, R., Norton, D., *The Balanced Scorecard*, Harvard Business Review Press, Boston, 1996.
6. Marić, R., *Menadžment neprofitnih organizacija*, VPŠ – Visoka škola strukovnih studija, Beograd, 2009.
7. Milićević, V., *Strategijsko upravljačko računovodstvo*, Ekonomski fakultet, Beograd, 2003.
8. Paunović, Ž., *Neprofitni sektor u narednoj dekadi*, Akademika – Centar za istraživanje kreativne ekonomije, Beograd, 2012.
9. Priručnik za finansijsko-računovodstvena udruženja i fondacije u BiH.
10. Registri poslovnih subjekata u Bosni i Hercegovini, <http://bizreg.pravosudje.ba>
11. Salamon, L., Hems, L., i Chinnock, K., *The Nonprofit Sector: For What and for Whom?*, Working Papers of The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, The Johns Hopkins University, Baltimore, 2000.
12. Salamon, L., Helmut, K. Anheier, „Assoc. Civil Society in Comparative Perspective“, u: *Global Civil Society*, The John Hopkins University, Center for Civil Society Studies, Baltimor, 1999.
13. Vlada Brčko Distrikta, www.bd.central.net (10.01.2017)
14. Zakon o udrugama i fondacijama FBiH, „Sl. novine FBiH“ br. 45/02.
15. Zakon o udruženjima i fondacijama BiH, „Sl. glasnik BiH“ br. 31/01, 42/04.